

Posudek oponenta

Ředitelé/správci majetku schwarzenberské primogenitury a osvěta rolnictva ve 40.-70. letech 19. století

Johana Šebková

Diplomová práce

FF UK, Praha 2023, 87 s.

Předmětem zájmu předložené práce je problematika hospodaření velkostatku v 19. století nahlížená optikou vrcholových schwarzenberských hospodářských úředníků. Text mj. analyzuje spis schwarzenberského hospodářského úředníka Franze Kutschery, pracuje s rámcovou rekonstrukcí principů vedení panství/velkostatku ve sledovaném období; pokouší se o srovnání ideálního a reálného ředitele panství, klade si otázky ohledně role schwarzenberských úředníků v kontextu širší osvěty rolnictva. Volbu tématu oceňuji. Porozumění správě velkostatku v mimořádně složitém období přechodu mezi tradicí a modernitou zůstává v současné historiografii tématem jen nedostatečně reflektovaným, za badatelsky nosnou považuji i problematiku zemědělské osvěty a vzdělávání rolnictva v 19. století. Je na místě vyzdvihnout schopnost autorky vypořádat se s dobovým pramenným materiálem, ať už se jedná o novogotickou frakturou psané učebnice či materiály uložené ve sbírce rukopisů v Českém Krumlově (SOA Třeboň).

Práce je poměrně obsírně metodologicky ukotvena. Autorka vysvětluje dobovou terminologii, charakterizuje jí využití prameny a literaturu. Co se týče cílů a metod práce, autorka vysvětluje okruhy svého zájmu, kladení otázek by si nicméně dle mého názoru zasloužilo větší precizaci (např. sekvence kladení otázek, souvztažnost). Z hlediska struktury práce se domnívám, že přednost ve výkladu by měla mít otázka srovnání ideálního a reálného typu schwarzenberského ředitele (včetně základní charakteristiky obsahu funkce ředitele v 19. století), teprve na jejím základě by měla být pojednána osvěta jako určitý segment jejich činnosti (osou výkladu je totiž správa panství/velkostatku a nikoliv osvěta). Problémem několika výkladových kapitol je skutečnost, že z hlediska obsahového sice do tématu nesporně patří, v kontextu toku textu nejsou ale uchopeny zcela funkčně (delší parafráze na práce J. Štaifa, E.Kubů-J.Šouši-B.Štolleové). Za badatelsky přínosnou považuji kapitolu věnovanou analýze a interpretaci Kutscherova spisu (Über die Ziele eines Gutsherrn), s. 42–49, byť i zde bych přivítala vyšší míru detailu ohledně jeho doporučení a zásad. Spis by si zasloužil analytičtější a obsírnější pojetí (rozsah, strukturování spisu, diverzifikace priorit, zohlednění i toho, co ve spise „není“). Myšlenku srovnávání „učebnicového“ a reálného typu ředitele (s. 62–73) považuji za nápaditou a inovativní, ale opět mám pocit, jakoby zpracování zůstalo dostatečně nerozvinuto, na půli cesty. Závěry práce, částečně polemizující se závěry Paleczka, považuji za přiměřeně vyargumentované.

Do diskuse v rámci obhajoby:

- 1) použití výrazu „manažer“ a „management“ při charakteristice velkostatku 19. století
- 2) Jan Adolf II. Schwarzenberg - podnikatel

Autorka předložila původní, pramenně založenou práci. Ač v některých ohledech by dle mého názoru bylo žádoucí další rozpracování a přeskupení, představuje přínos do současného badatelského diskursu (správa velkostatku v 19. století, zemědělská osvěta). Z hlediska formálního zůstávají nedořešeny četné stylistické nedokonalosti a překlipy. Jako celek text nicméně splňuje parametry vědecké práce a odpovídá standardům kladeným na atestační práci tohoto typu.

Doporučuji k obhajobě, návrh klasifikace v závislosti na průběhu obhajoby: dobře.

V Praze dne 17. 1. 2024

PhDr. Barbora Štolleová, Ph.D.